

Impressies van de hoorzitting in de Tweede Kamer over het nieuwe pensioenstelsel

Op weg naar een premiegestuurde overeenkomst?

Jaap van der Spek

Maandag 23 november: De Tweede Kamercommissie, die over pensioenzaken gaat, komt bijeen om te luisteren naar de inbreng van pensioendeskundigen. De staatssecretaris heeft een hoofdlijnennotitie naar de Kamer gestuurd, waarover in januari wordt gedebatteerd. De hoorzitting was georganiseerd om de Kamerleden die op dit terrein woordvoerder zijn, te voeden met feiten, argumenten en opvattingen.

De rode draad door de inbreng van de meeste experts was, dat het huidige systeem niet houdbaar is, omdat er sprake is van schijnzekerheden waardoor veel te grote buffers moeten worden aangehouden, omdat het nieuwe Financiële Toetsingskader de zaak alleen maar verergerd heeft, en omdat het huidige systeem veel te complex is geworden en daarom ook niet meer kan worden uitgelegd. Is het dan gek, dat mensen in het land hun vertrouwen zijn kwijtgeraakt? En als bovendien nog gedurende langere tijd niet wordt geïndexeerd en zelfs wordt gekort, als wilde verhalen de ronde doen dat er straks geen geld meer over is voor de jongeren en De meesten wilden graag naar een systeem, waarbij een goede premie wordt vastgesteld, waar mensen kunnen zien hoe ze ervoor staan en waarbij de risico's van beleggen en lang leven met elkaar worden gedeeld.

De organisaties van gepensioneerden en ouderen pleiten al langer voor het loslaten van de zekerheid en het gelijktrekken van de grondslagen voor de bepaling van de premie en voor de verplichtingen. Dat, omdat bij het vaststellen van de premie rekening mag worden gehouden met verwacht rendement en bij de vaststelling van de verplichtingen (dekkingsgraad) vooral met de renteontwikkeling. Dat is niet eerlijk, want de rente is al langere tijd historisch laag (onder de 2%), terwijl de rendementen gemiddeld al jaren veel hoger (gemiddeld 7%) zijn. Het vermogen van pensioenfondsen is gezamenlijk nog nooit zo hoog geweest. In 10 jaren tijd gegroeid van zo'n 500 tot 1200 miljard euro.

Persoonlijk Pensioen met Risicodeling (PPR)

Hoogleraren Ians Bovenberg en Theo Nijman kwamen met het idee van een PPR. Dat lijkt heel erg op wat de experts van de ouderenorganisaties hebben ontwikkeld, het 'individueel solidair defined Contribution' ISDC, waarbij de contribution, de premie, uitgangspunt is. Individueel wordt door de hoogleraren gezien als 'persoonlijk' om daarmee nog wat meer de persoonlijke betrokkenheid weer te geven. Er zijn ook verschillen met de gedachten van de ouderenorganisaties, maar de hoofdlijnen worden gedeeld. De KNVG heeft een wat andere opvatting en gaat ervan uit dat het huidige systeem, maar dan wel met een moderniseringsslag, ook goed als nieuw systeem kan fungeren. De NVOG (ook de BPP) ziet ook mogelijkheden in die modernisering, maar kiest toch meer voor ISDC (of een vergelijkbaar systeem). Om twee redenen. Omdat er goede argumenten zijn om naar een nieuw systeem over te stappen, maar ook omdat de SER in deze richting verder denkt en dat veel deskundigen, maar ook politici, die richting op denken. En als die trein rijdt, dan is het beter mee op

de bok te zitten om mee te sturen. Deze twee redenen hoorden we ook door veel deskundigen uitspreken.

Doorsneepremie

De Kamerleden stelden veel vragen over de doorsneepremie. De meeste deskundigen pleitten voor een zo snel mogelijk invoeren van een nieuw systeem en daarmee tegelijk de doorsneepremie op te pakken. Als er sprake is van de premiereregeling, dan komt de problematiek van de doorsneepremie (als die er al is) in een ander daglicht te staan. In directe zin hebben beide onderwerpen niet met elkaar te maken, maar de invoering van een nieuw systeem kan het denken over de doorsnee premie wel beïnvloeden.

Uitgebreid is verder gesproken over de keuzevrijheid, de positie van de zzp-ers en het verplicht stellen (in een collectief systeem moet iedereen die werkt meedoen, wil het voordelen opleveren (kosten) en wil het bijdragen aan een zo goed mogelijk pensioen. Gedeeld werd de opvatting dat als er geen een verplichting (iedereen zelf eigen pensioen sparen) is, dat dit leidt tot lage pensioenen. Met als effect dat als er straks heel veel gepensioneerden zijn en weinig mensen die betaald werk verrichten (dan twee werkenden op één gepensioneerde, is de verwachting), dat dan het bruto nationaal product en de (belasting) inkomsten van de overheid zoveel zullen dalen, dat sociale voorzieningen in de knel komen. Het dringende advies was: "Politici moeten nadenken over de stabiliteit van ons land in de komende decennia en niet nu de ruif al moeten leegeten".

Een lange zit, van 11.00 uur in de morgen tot 18.00 uur, al bijna in de avond. Nu maar afwachten wat de politici met de adviezen van de deskundigen gaan doen. En hopen, dat ze beter luisteren naar wat het pensioenveld ze te zeggen heeft, dan bij de invoering van het nieuwe Financiële Toetsingskader in december 2014. Het zou die politici sieren als ze een beetje bereid zouden zijn om zichzelf in de spiegel af te vragen, of ze het toen wel goed hebben gedaan.